

LEVALLOIS ÜRÜNLERİN FARKLI YONGALAMA BİÇİMLERİ

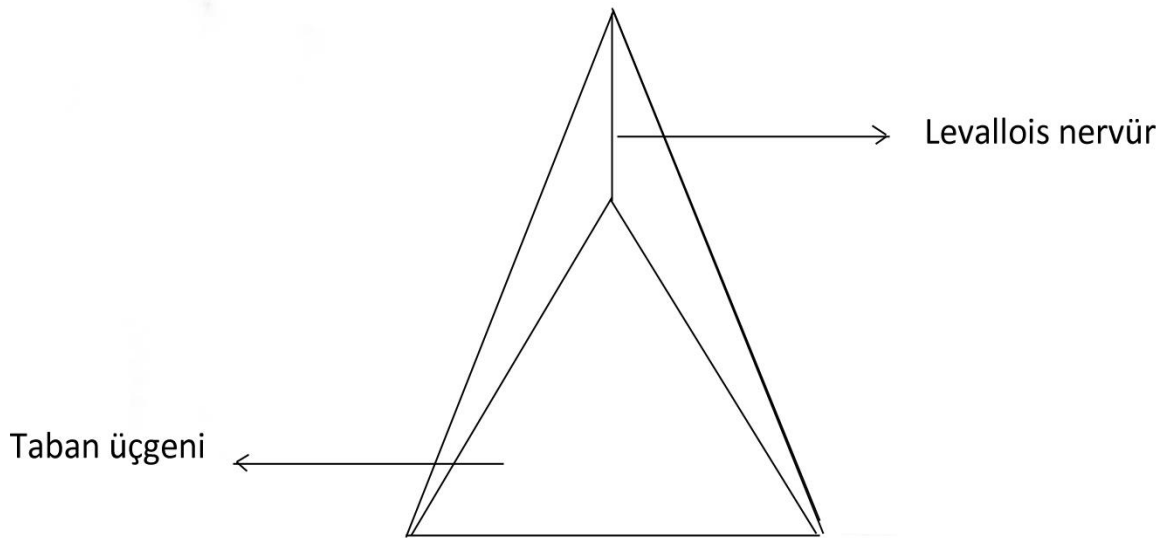
LEVALLOIS UCUN YONGALANMASI

KLASİK UÇ TİPİ:

Çekirdeğin kabuğu soyulmuş ya da soyulmamış olabiliyor. Üst yüz üzerinde uzun iki yonga ya da dilgi çıkarımla kabartılı bir ayırt (nervüre guide ya da Levallois nervür) oluşturuluyor. Ayırdı oluşturan iki uzun çıkarım ya vurma düzleminde ya da vurma düzleminin karşısındaki kenardan alınıyor.

Genellikle tipik durumlarda vurma düzleminde ilk olarak birinci küçük uç yongalanıyor. Böylece çekirdeğin üst yüzü üzerinde ayırt ters bir “Y” harfi gibi görülüyor. Klasik Levallois uçta (ikinci sırada) bu küçük ucun üzerinden alınıyor. Teorik olarak yeterli malzeme bulunuyorsa çekirdekten üçüncü bir uç alınabiliyor. Uzun Levallois uçlarda çekirdekten aynı şekilde çıkarılıyor.

İnizan, Roche ve Tixier'de Bordes'in tanımından biraz farklı olarak klasik Levallois ucun yongalanışını şöyle ifade ediyorlar: Gelecekte vurma düzlemi olarak hazırlanacak düzlemden Levallois nervür ve taban üçgenini (triangle de base) oluşturacak, vurma düzleminin karşıt kenarına doğru yöneşen üç çıkarım alınıyor. Sonra vurma düzlemi hazırlanıyor ve bu düzlemden Levallois uç çıkarılıyor.

Bordes'in yaptığı açıklamalardan farklı olarak burada taban üçgenini oluşturacak çıkarımın iki yanal çıkarımdan sonra Levallois bir uç olarak değil, ilk yanal çıkarımdan sonra hazırlayıcı bir öge olarak alındığını, aynı zamanda da çekirdekten sadece bir Levallois uç alındığı ifadesini görüyoruz.

NUBIAN TİP I :

Bu yongalama şekline Mısır Paleolitik buluntuları içinde rastlanmıştır. Önemli noktaları şunlardır:

- 1- Oval, kalın bir çekirdek elde etmek için yumrunun çevresi yongalanıyor.
- 2- Distal uçta, birbirine yakın negatif yumrulu iki Levallois dilgi ya da dilgimsi yonga kaldırılıyor. Her dilginin kaldırılmasıyla oluşan izler, çekirdeğin simetri eksenindeki sırtla belirlenmiştir.
- 3- Proximal uçta vurma düzlemi hazırlanıyor.
- 4- Levallois uç çıkarılıyor.

NUBIAN TİP II:

Yine Nil Vadisindeki buluntularla J. ve G. Guichard tarafından tanımlanmıştır.

Bu Levallois çekirdek genellikle üçgen ya da üçgenimsi şekildedir. Çekirdekler kalın bir dilim üzerine hazırlanırsa, tabanları koni şeklinde olur. İyi hazırlanmış bir vurma düzlemi bulunur. Dorsal yüzdeki çıkarımlar düzenli olarak klasik tipin bir alt tipi olarak ele alınabilir.

LEILIRAS d'AUSTRALIE TİPİ:

Dilgili Levallois çekirdekten elde ediliyorlar. Genellikle uzun Levallois uçlardır.

Bütün bu Levallois uç tiplerinden başka bir de yanılıcı Levallois uçlar vardır: Disk biçimli Mousterien çekirdekten ilk yonga dizisi alındıktan sonra, daha önceki iki çıkarımı ayıran ayırtların dibi vurma düzlemi olarak kullanılarak devam edilir.

Bu işlem, Levallois uca benzeyen, fakat, kalın topuklu ve başarısız biçimli üçgen bir yonganın fırlatılması ile sonuçlanır. Üstelik çoğu kez çarpma noktası, yonga eksenine göre yanlamasına sapmış olarak bulunur. Böyle bir yonga “yanılıcı Levallois uç” olarak adlandırılabilir.

LEVALLOIS DİLGİNİN YONGALANMASI

Her ne kadar birçok yönden dilgi yongalama yöntemleri tartışılmış olsada, Levallois bir dilginin yongalanmasıyla, Levallois bir yonganın yongalanması arasında fark yoktur. Tek fark morfolojiktir. Levallois dilgiler; boyu, eninin en az iki katı olan Levallois yongalardır.

Boeda, dilgisel kavramının Levallois kavramıyla ve birlikteliğini açıklarken bu duruma şöyle değinmiştir. “Paralel nervürlü Levallois yongaların üretimi sırasında, klasik Levallois dilgiler, paralel nervürlü Levallois dilgiler hatta klasik Levallois uçlar elde edilebilir. Böylece dilgisel denilen bir yongalama, ancak aynı tip çıkarımlar (dilgi) verecek olan üst Paleolitik dilgisel yongalamasının aksine çeşitli ürünler verecektir. Levallois “dilgisel” kavramının niteliksel görünümü değışkendir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Boëda, E., Le Concept Levallois: variabilité des méthodes, CNRS Editions,1994

Ceylan, K., Karain Mağarası, Levallois Tekniği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1994, Ankara

Van Peer, B, P., The Levallois Strategy, Monographs in World, Archaeology no:13,1992